

# ORNAMON

## Harjoittelubarometri

2021



ORNAMO

Ornamo ry

Ornamo on Suomen suurin monialainen muotoiluyhteisö, joka kasvattaa muotoilijan työn arvoa ja tukee muotoilijoita työssään. Yhdistämme muotoilijat, kehitämme alan ammatillista osaamista ja toimimme muotoilualan verkostona toimialojen välillä.

Kolme neljäsosaa Ornamon jäsenistöstä tekee muotoilutyötä ja noin neljännes toimii taiteilijoina. Järjestön jäsenet työskentelevät teollisen muotoilun, tekstiili-, vaatetus- ja huonekalusuunnittelun, sisustusarkkitehtuurin, immateriaalisen suunnittelun, digitaalisten sisältöjen, käyttöliittymien, pakkaussuunnittelun sekä palvelumuotoilun, pelisuunnittelun, taidekäsityön ja taiteen aloilla.

Kirjoittaja Hilla Uotila

Julkaisija Ornamo

Taitto Minna Borg

Copyright 2021 Ornamo ry,  
lähde mainittava asiakirjaa lainatessa.

# Ornamon harjoittelubarometri

## Kyselyn taustaa

Toista kertaa toteutettu Ornamon harjoittelubarometri kartoittaa harjoittelukäytäntöjä kotimaisissa korkeakouluissa muotoilun alalla. Kysely suoritettiin ensimmäisen kerran vuonna 2018, ja vuoden 2021 barometrissa kartoitettiin myös koronapandemian vaikutuksia harjoittelujaksoon sekä harjoittelijoiden ajatuksiin tulevaisuuden työelämästä. Kysely toteutettiin suomeksi ja englanniksi, jotta myös kansainvälisten opiskelijoiden kokemukset saataisiin mukaan tuloksiin.

Aineisto koottiin verkkokyselyllä huhtikuussa 2021. Vastauksia saatiin yhteensä 185 muotoilualan korkeakouluopiskelijalta, joista 168 oli suorittanut harjoittelun viimeisimmän tutkintonsa aikana tai suoritti sitä parasta aikaa. Kysely rajattiin koskemaan vuonna 2017 tai sen jälkeen korkeakouluharjoittelun suorittaneita. Vastauksia saatiin lähes kaikista muotoilun

koulutusta tarjoavista korkeakouluista: kahdesta yliopistosta ja kuudesta ammattikorkeakoulusta. Suurin osa kyselyn kysymyksistä oli suunnattu harjoittelun suorittaneille, mutta nekin opiskelijat, jotka eivät ole vielä suorittaneet harjoittelua, saivat jättää kyselyn loppuun avoimia kommentteja ja kertoa niissä kokemuksistaan korkeakouluharjoitteluun liittyen, tai ehdotuksia harjoittelukäytäntöjen parantamiseksi. Kyselyn lopussa pyydettyjä avoimia kommentteja kertyi 138 kappaletta. Niitä tuodaan esiin barometrissä sopivissa kohdissa. Tulosten raportoinnissa on tehty vertailua vuoden 2018 tuloksiin, sekä jonkin verran ammattikorkeakoulu- ja yliopistosektorin välillä. Opintoalakohtaista vertailua ei ole tehty alakohtaisten pienten vastaajamäärien takia. Vertailua ei myöskään ole tehty eri korkeakoulujen välillä.

## Keskeiset tulokset

Kyselyn tulokset osoittavat, että korkeakouluharjoittelu on monelle ratkaiseva hetki uran alkuvaiheessa. Harjoittelua pidetään tärkeänä, ellei välttämättömänä väylänä työelämään. Opiskelijoiden mukaan harjoittelussa saadaan verkostoja, kartutetaan työelämätaitoja ja päästään hyödyntämään opittua käytännössä. Etätyöskentely on luonut osalle opiskelijoista mahdollisuuden päästä käsiksi haaveiden työpaikkaan.

”Työharjoittelu oli käänntekevä osa uraani. Yliopistossa ei pääse harjoittelemaan työyhteisössä toimimista. Harjoittelussa opin todella paljon pehmeitä arvoja ja sitä, miten kehittäminen ylipäänsä tapahtuu.

”Pandemian mukanaan tuoma etätyömahdollisuus mahdollisti perheelliselle harjoittelupaikan vastaanottamisen unelmapaikassa toisella puolella Suomea.”

”My internship was unique in the fact that I was my employer’s first and only intern, so I had an advantage when it comes to seeing the details of day-to-day life as a designer.”

Vaikka valtaosa kyselyyn vastanneiden opiskelijoiden harjoittelukokemuksista oli myönteisiä, on tulosten perusteella harjoittelukäytännöissä myös kehitettävää. Osa vastaajista tunsii jääneensä harjoittelussa ilman riittävää tukea ja ohjausta, ja koki itsensä irralliseksi työyhteisöstä. Moni opiskelijoista raportoi koronapandemian vaikeuttaneen harjoittelupaikan hakemista, sillä paikkoja koettiin olevan aikaisempaa vähemmän avoinna. Avovastauksissa myös korostui, että sekä suomalaiset ja erityisesti kansainväliset opiskelijat eivät tunne saavansa korkeakouluilta tarpeeksi tukea harjoittelupaikan löytämiseen.

”Harjoittelussa tuntui, että on ihan oman onnensa nojassa. Ohjausta olisi ollut tärkeää saada säännöllisesti niin harjoittelupaikassa kuin koulun puolelta.”

”Kesällä kaikista toimistoista vastattiin kieltävästi tai epävarmasti, koska COVID-tilanne oli

epävarma. Onneksi löysin harjoittelupaikan ja vielä hyvän sellaisen. Moni luokkalaiseni jäi ilman harjoittelupaikkaa.”

”International students struggle to find internships having no networks.”

Suuri osa vastaajista, 94 prosenttia, kannatti korkeakouluharjoitteluiden palkallisuutta aina tai useimmissa tilanteissa.

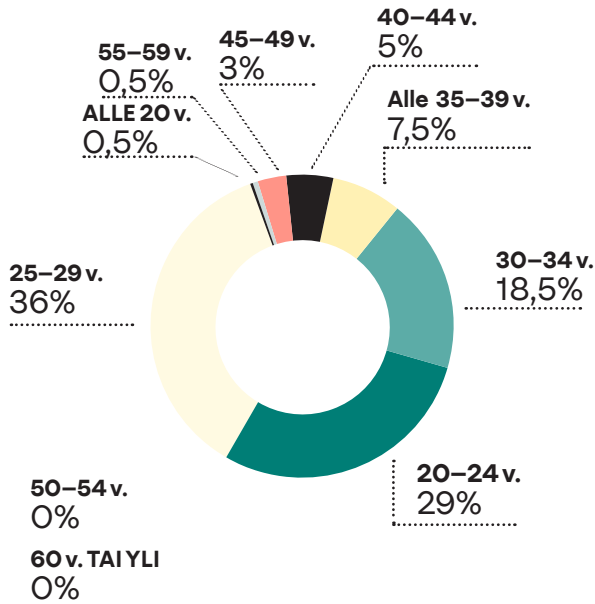
Vastausten mukaan palkattomat harjoittelut ovat muotoilualalla kuitenkin yleinen ilmiö, mikä koetaan paitsi epäreiluksi myös toimeentulo-ongelmia kärjistäväksi. Palkattoman harjoittelun ilmoitti tehneensä 54 prosenttia vastaajista, mikä on 8 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2018. Avovastauksissa korostui opiskelijoiden turhautuminen ilmaisen työn teettämiseen.

”Muotoilun alalla yleisesti harjoittelut ovat tärkeitä, mutta niissä myös mättää moni asia. Harjoittelijoita käytetään usein ilmaisena työvoimana. Esimerkiksi suunnittelet yritykselle tuotteen, joka menee myyntiin asti, muttet koskaan saa euroakaan työstäsi tai edes nimeäsi mihinkään.”

”Itse olen opintotuen ja kaikkien muidenkin avustusten ulkopuolella, joten harmittaa, että täysin palkattoman harjoittelupaikan löytäminen oli niin vaikeaa.”

”Juoksevien asioiden hoidossa työnantaja ei maksanut polttoainekustannuksia vaan maksoin nämä itse. Tein töitä usein aamuyöhön saakka, koska halusin suorittaa harjoittelun loppuun, jotta saan työkokemusta alalta. Työnantaja myös lähetti viestejä uusista tehtävistä jopa yöllä. Oli selvää, että yritys otti harjoittelijoita siksi, että heille ei tarvinnut maksaa palkkaa.”

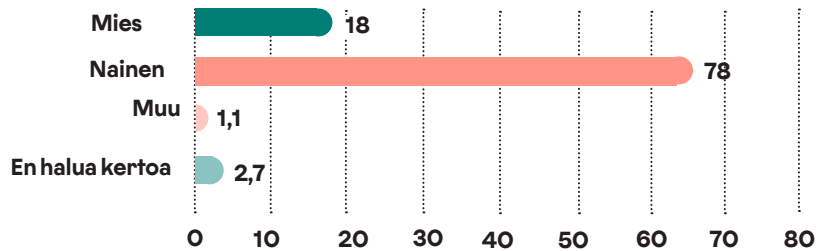
**Kuvio 1. Ikäjakauma, prosenttia vastanneista**



Kyselyyn saatiin vastauksia lähes kaikista muotoilun koulutusta tarjoavista korkeakouluista. Eniten kyselyyn vastasi opiskelijoita seuraavilta opiskelualoilta:

- Sisustusarkkitehtuuri- ja kalustemuotoilu 14,8 %
- Sisustusarkkitehtuuri 10,4 %
- Muotoilu 11,5 %
- Teollinen muotoilu 10,4 %
- Palvelumuotoilu 9,3 %

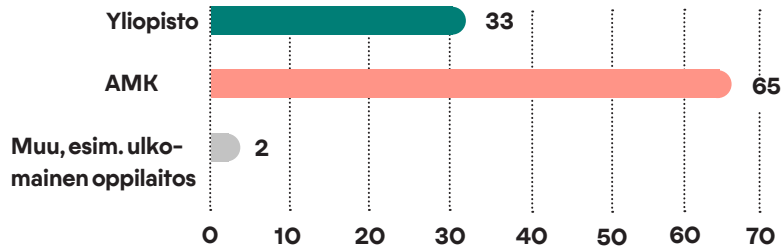
**Kuvio 2. Sukupuolijakauma, prosenttia vastanneista**



Lähde: Ornamon harjoittelubarometri 2021

© ORNAMOR Y

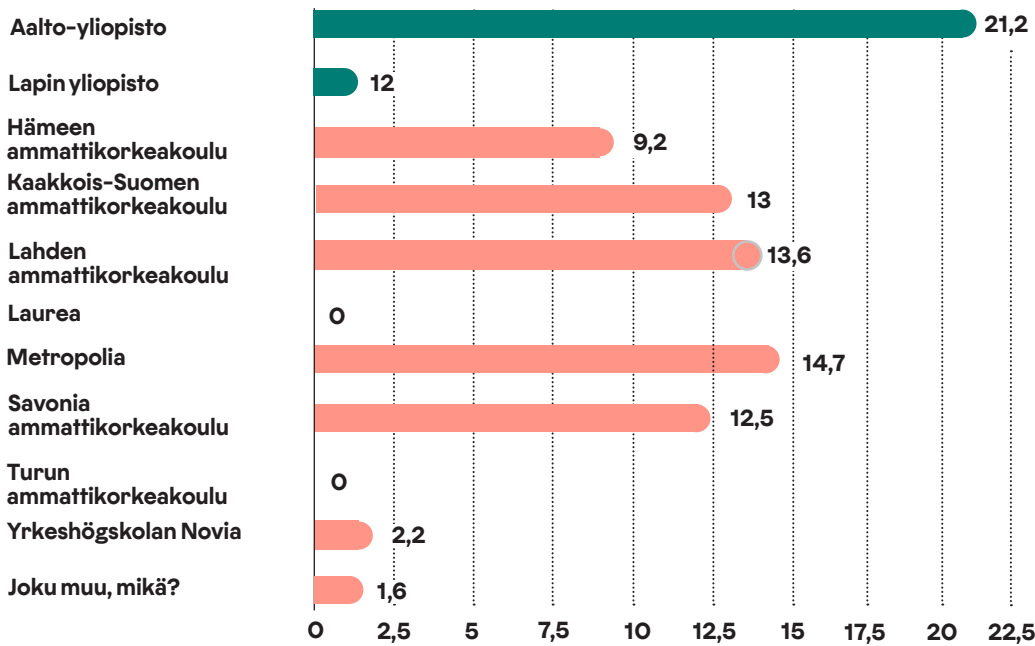
**Kuvio 3. Vastaaajien jakauma ammattikorkeakoulu- ja yliopisto-opiskelijoiden kesken, prosenttia vastanneista**



Lähde: Ornamon harjoittelubarometri 2021

© ORNAMOR Y

**Kuvio 4. Vastajat eri korkeakouluissa, prosenttia vastanneista**



Lähde: Ornamon harjoittelubarometri 2021

© ORNAMO RY

## Harjoittelun suorittaminen

Kyselyyn vastanneista opiskelijoista 91 prosenttia oli suorittanut korkeakouluharjoittelun vuonna 2017 tai sen jälkeen. Useamman kuin yhden korkeakouluharjoittelun suorittaminen on kyselyn mukaan melko yleistä muotoilualoilla. Kyselyyn vastanneista jopa 41 % oli suorittanut useamman kuin yhden harjoittelun, tyypillisesti kaksi tai kolme harjoittelua. Tätä useammassa harjoittelussa oli ollut vain muutama opiskelija.

Koronapandemian aiheuttamat matkustusrajoitukset vaikuttavat luonnollisesti myös muotoiluopiskelijoiden kansainväliseen liikkuvuuteen. Suurin osa kyselyn vastaajista oli suorittanut harjoittelun kotimaassa, ja tulosten mukaan ulkomailla suoritettujen harjoitteluiden määrä on vähentynyt vuodesta 2018 erityisesti ammattikorkeakouluopiskelijoiden keskuudessa. Heistä jopa 96 % oli suorittanut harjoittelun kotimaassa, kun sama lukema vuonna 2018 oli 85 %. Yliopistojen muotoilualojen opiskelijoiden kansainvälistymiseen sen sijaan pandemia oli

vaikuttanut vähemmän. Kyselyyn vastanneista yliopisto-opiskelijoista ulkomailla harjoittelun oli sekä kotimaassa että ulkomailla suorittanut 10 %, mikä on saman verran kuin vuoden 2018 harjoittelubarometrissa.

## Työnantajan toimiala

Yleisimmät työnantajien toimialat kyselyyn vastaajien keskuudessa

- Muotoilun palveluyritys (24,6%)
- Tekstiilien ja vaatteiden valmistus (9,8 %)
- Koulutus (9,8 %)
- Taiteet, kulttuuri ja viihde (7,7 %)
- Mainos- ja markkinointialan yritys (6,6 %)

## Työharjoittelun kesto

Kyselyn tulosten mukaan harjoittelujen pituudet ovat säilyneet suurin piirtein samoina vuodesta 2018. Ylivoimaisesti suurin osa korkeakouluopiskelijoista suorittaa harjoittelun kolmen kuukauden mittaisena (kuvio 5). Vastauksen mukaan lyhyet, kahden kuukauden

harjoittelut ovat hieman yleistyneet viime vuodesta. Vuonna 2021 21 % opiskelijoista ilmoitti tehneensä kahden kuukauden harjoittelun, kun vuonna 2018 vastaava lukema oli 15 %. Tyypillisimmin harjoittelu kestää 2–4 kuukautta sekä ammattikorkeakouluopiskelijoiden että yliopisto-opiskelijoiden keskuudessa.

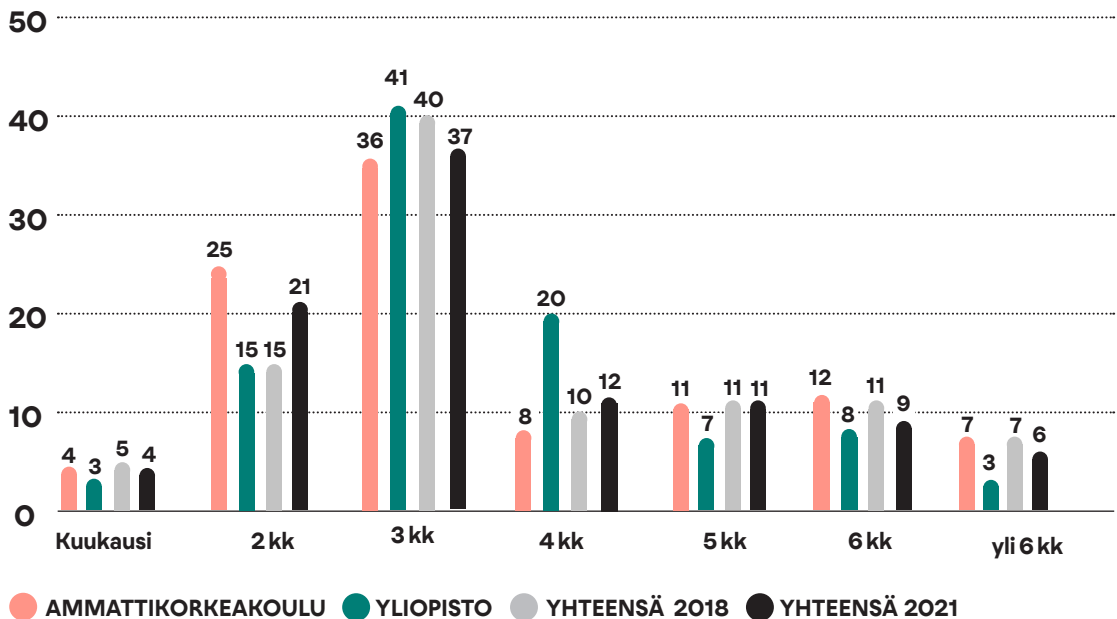
#### Työharjoittelun pakollisuus

Ammattikorkeakouluissa kaikkiin tutkintoihin kuuluu pakollinen harjoittelujakso, ja kyselyyn vastanneista ammattikorkeakouluopiskelijoista 99 % vastasikin, että harjoittelu kuului pakollisena osana opintoihin. (Kuvio 6). Yliopisto-opiskelijoista sen sijaan vain 13 % vastasi, että työharjoittelu on pakollinen osa opintoja, mikä on neljä prosenttia vähemmän kuin vuonna 2018. 65 % yliopisto-opiskelijoista ilmoitti suorittaneensa harjoittelun kiinnostuksesta harjoittelupaikkaa kohtaan.

Yli 50 % yliopisto-opiskelijoistakin oli kuitenkin sitä mieltä, että harjoittelun tulisi kuulua pakollisena osana kaikkiin korkeakoulututkintoihin. (kuvio 7) Lukema on laskenut jonkin verran vuodesta 2018, jolloin 61 % prosenttia vastaajista kannatti pakollista harjoittelua. Siitä huolimatta tulos osoittaa, että opiskelijat pitävät korkeakouluharjoittelua erittäin tärkeänä osana korkeakoulututkintoa.

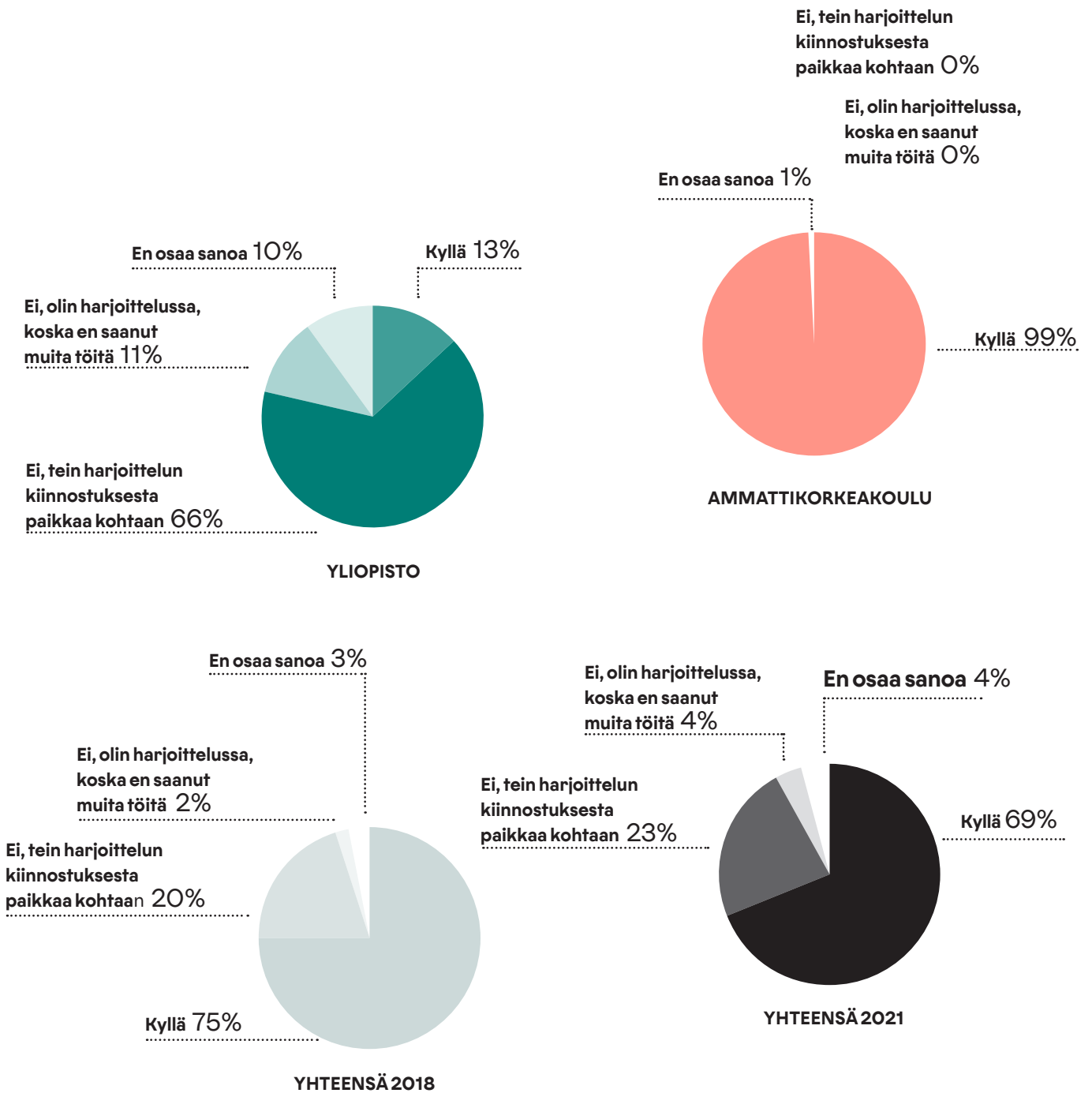
*“Mielestäni harjoittelu oli yksi opettavaisimmista asioista opiskelujeni aikana. Opinnoissani oppimani asiat pääsivät käytäntöön työelämässä. Koin harjoittelun niin hyödylliseksi, että mielestäni harjoittelun pitäisi ehdottomasti olla pakollinen yliopisto-opinnoissa erityisesti omaa alaani ajatellen.”*

**Kuvio 5. Harjoittelun kesto, prosenttia vastanneista**



Lähde: Ornamon harjoittelubarometri 2018 ja 2021  
© ORNAMORY

**Kuvio 6. Onko työharjoittelu pakollinen osa opintojasi?  
Prosenttia vastanneista**



Lähde: Ornamon harjoittelubarometri 2018 ja 2021

© ORNAMOR Y



## Harjoittelupaikan löytyminen

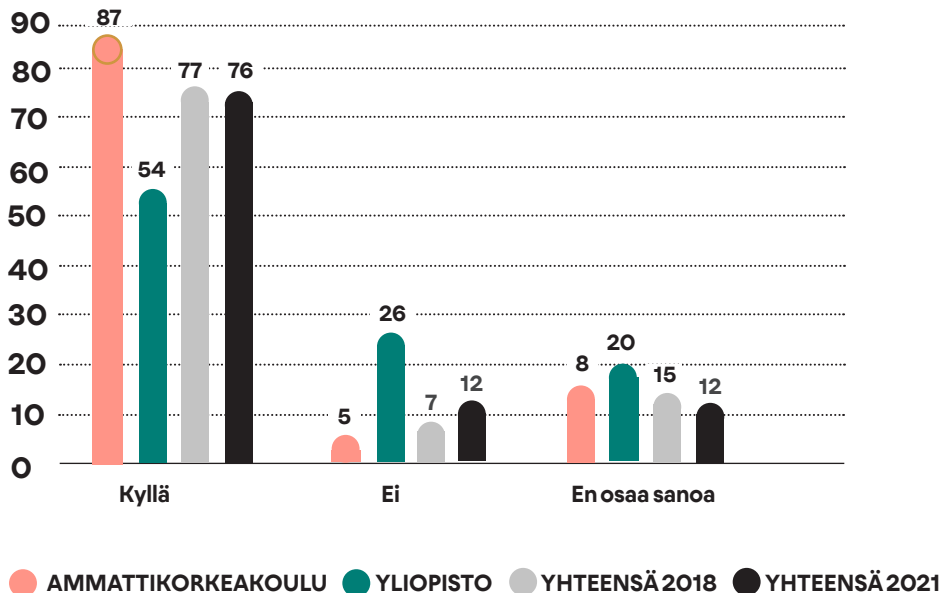
Kyselyn tulosten perusteella harjoittelupaikan löytyminen koetaan aikaisempaa selvästi vaikeammaksi muotoilun opiskelijoiden keskuudessa (Kuvio 8). Vuonna 2021 yli puolet vastaajista koki harjoittelupaikan löytämisen vaikeaksi tai melko vaikeaksi. Vaikeaksi harjoittelupaikan etsinnän kokeneiden määrä nousi yli 10 prosenttiyksikköä. Vuoden 2018 harjoittelubarometrissa 39 % opiskelijoista koki harjoittelupaikan löytämisen melko helpoksi, kun vuonna 2021 vastaava lukema oli vain 24%. Tulokseen todennäköisesti vaikuttaa koronapandemian aiheuttama epävarmuus ja lomautukset, mikä korostui myös avovastauksissa. Ylipäänsä vapaissa kommentissa korkeakouluilta kaivattiin enemmän apua ja tukea harjoittelupaikan löytymistä varten. Useassa vastauksissa toistui toive järjestelmällisestä harjoitteluiden välityspalvelusta.

“Covid vaikeutti harjoittelun saantia melkoisesti, sillä monikaan yritys ei halunnut ottaa harjoittelijaa etänä perehdyttäväksi ja ohjattavaksi. Lopulta kuitenkin onnisti, kun sinnikkäästi haki.”

“Koulustani ei annettu minkäänlaisia esimerkkejä, missä paikoissa opiskelijat ovat aikaisemmin olleet. Haku oli täysin omalla vastuulla. Olisin halunnut tehdä harjoitteluni ulkomailla, mutta en tajunnut, että se on edes mahdollisuus, kun siitä ei puhuttu mitään.”

“Koulut voisivat tarjota jo valmiita mahdollisuuksia työnantajista, jotta he, joilla on vaikeuksia löytää paikkaa, saisivat apua. Eli vähän samaan tapaan kuin on yhteistyökouluja, niin olisi yhteistyötahoja työharkkoja varten!”

**Kuvio 7. Pitäisikö mielestäsi korkeakouluharjoittelun olla pakollinen osa kaikkia korkeakoulututkintoja? Prosenttia vastanneista**



Lähde: Ornamon harjoittelubarometri 2018 ja 2021  
© ORNAMO ry

Tavat hakeutua harjoitteluun eivät kyselyn tulosten mukaan ole muuttuneet suuresti vuodesta 2018. Yhteensä yli puolet kaikista kyselyyn vastanneista opiskelijoista oli löytänyt harjoittelupaikan lähestymällä itse työnantajaa. Erityisesti ammattikorkeakoulujen muotoilun opiskelijoista suuri osa (62 %) löytää harjoittelupaikan proaktiivisen haun kautta. Yliopisto-opiskelijoista 36 prosenttia oli hakenut harjoittelupaikkaa avoimen ilmoituksen kautta, kun ammattikorkeakouluopiskelijoista vastaavasti oli toiminut vain 21 prosenttia. Tämä voi viitata siihen, että yliopisto-opiskelijoille suunnattuja harjoittelupaikkoja ilmoitetaan julkisesti haettavaksi enemmän.

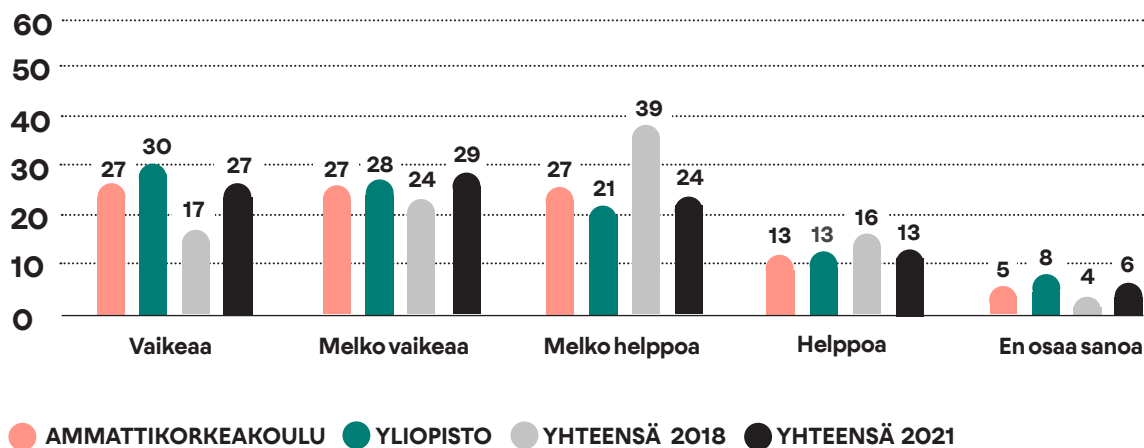
Koulun kautta harjoittelupaikan oli löytänyt 7 %. Muita tapoja harjoittelupaikan löytymiseen olivat omat verkostot (9 %), aiempiin työtehtäviin liittyvät verkostot (3 %), minulle tarjottiin harjoittelupaikkaa (4 %) tai joku muu keino (3 %).

## Harjoittelun palkallisuus ja toimeentulo harjoittelun aikana

Kyselyyn vastanneista yliopisto-opiskelijoista kaikki olivat sitä mieltä, että harjoittelun pitäisi olla palkallinen aina (74 %) tai useimmiten (26 %), (kuvio 9). Ammattikorkeakouluopiskelijoiden keskuudessa vastauksissa oli enemmän hajontaa, mutta heistäkin yli 90 % oli sitä mieltä, että harjoittelun tulisi olla palkallinen aina tai useimmiten.

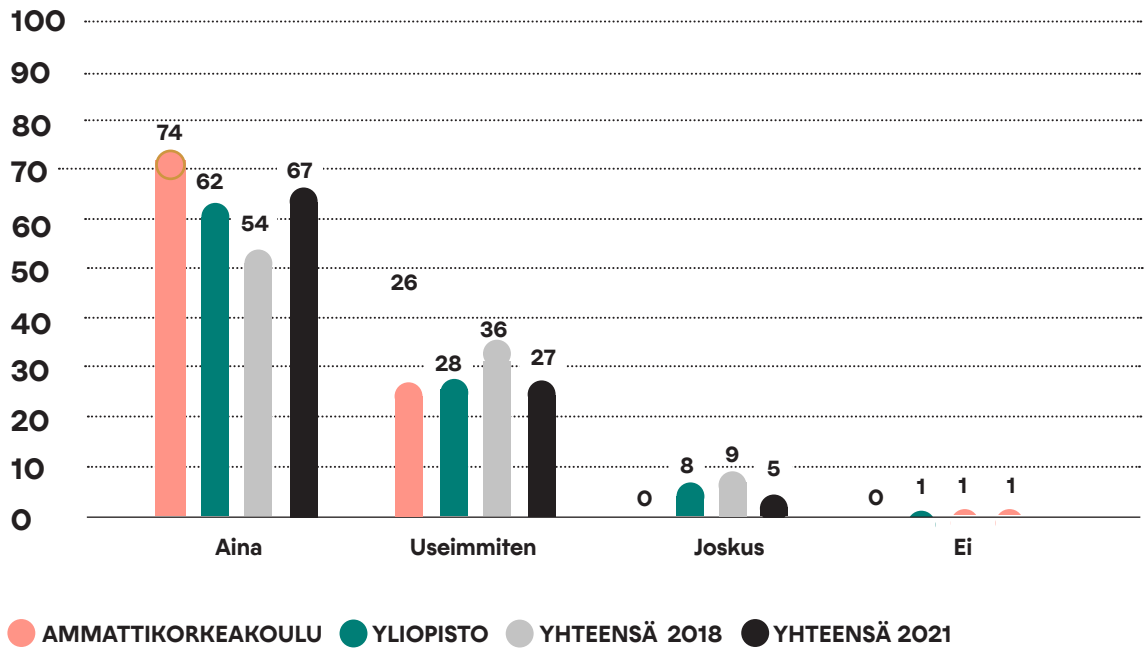
Harjoitteluiden palkallisuutta kannattavien opiskelijoiden osuus kasvoi vuodesta 2018. Kyselyyn vastanneista opiskelijoista 67 % kannatti harjoittelun palkallisuutta kaikissa tilanteissa, kun vuonna 2018 lukema oli 54 %. Harjoitteluiden palkkaus keräsi paljon kommentteja avovastauksissa, joissa nousi esiin lähes yksimielisyys siitä, että korkeakouluharjoittelun tulisi lähtökohtaisesti olla palkallinen.

**Kuvio 8. Harjoittelupaikan löytyminen, prosenttia vastanneista**



Lähde: Ornamon harjoittelubarometri 2018 ja 2021  
© ORNAMO RY

**Kuvio 9. Pitäisikö korkeakouluharjoittelun mielestäsi olla palkallinen? Prosenttia vastanneista.**



Lähde: Ornamon harjoittelubarometri 2018 ja 2021

© ORNAMORRY

Tämän lisäksi palkkaukseen kaivattiin yhtenäisiä käytäntöjä. Kommenteista kävi ilmi, että palkattomat korkeakouluharjoittelut ovat muotoilualalla melko yleisiä. Avovastauksista nousi esiin myös huomio siitä, että jotkut yritykset käyttävät palkattomia harjoittelijoita paikkaamaan vakituisen työntekijän tarvetta. Samalla moni huomautti, että harjoittelun palkallisuus nosti motivaatiota ja työssä koettua arvostuksen tunnetta.

“Mielestäni harjoitteluiden tulisi aina olla palkallisia. Monella muulla koulutuslallalla ei tulisi kukaan tehdä ilmaiseksi harjoittelua. Lisäksi kouluissa tulisi panostaa enemmän rahasta ja palkasta puhumiseen, jotta oppilas osaa arvioida oman työnsä arvon realistisesti.”

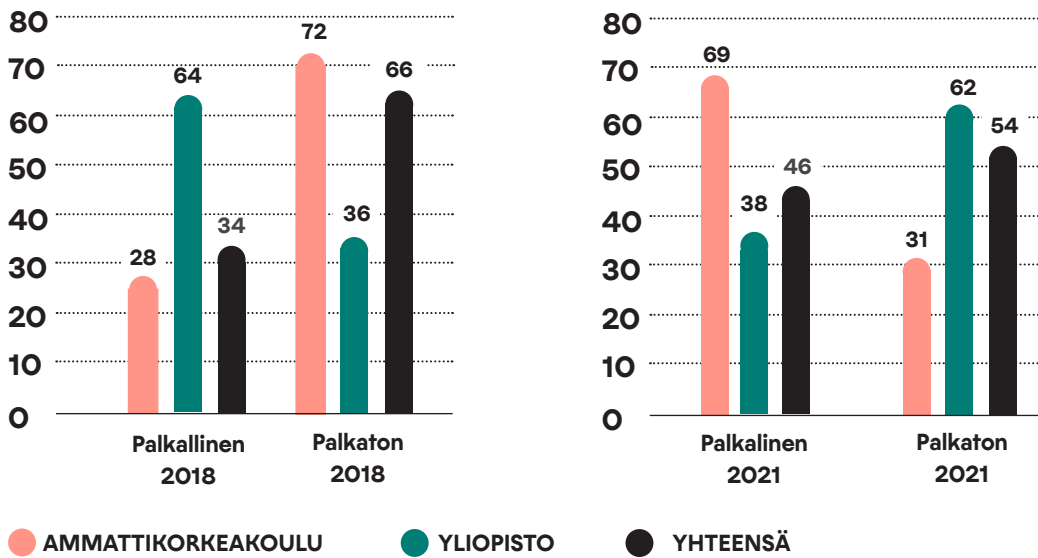
“Palkallinen harjoittelu nosti omaa motivaatiotani ja sai myös työnantajan antamaan minulle vaativampia työtehtäviä, jotka ehdottomasti hyödyttivät molempia osapuolia.”

“Yhtenäisten käytäntöjen kehittäminen esimer-

kiksi palkkauksen suhteen olisi hyvä kehityskohde. Korkeakouluopiskelijat ovat aikuisia ihmisiä, joilla on aikuisten ihmisten menot, mikä saa palkattoman harjoittelun tuntumaan todella typerältä. Harjoittelija kuitenkin tekee työnantajalleen tuottavaa työtä, josta tulisi saada korvaus. Lisäksi palkka motivoi tekemään parhaansa ja tuo tunteen, että omaa työtä todella arvostetaan. Samaan aikaan on lähes mahdotonta tehdä harjoittelun ohella palkkatyötä, etenkin jos harjoittelussa täytyy kulkea toisella paikkakunnalla. Valtaosalla muista korkeakoulualoista harjoittelu on lähtökohtaisesti palkallinen, mikä myöskin eriarvoistaa eri alojen opiskelijoita.”

“Työskentelin muutamana päivänä 12-15 tunnin työpäiviä, ja sitä pidettiin normaalina, vaikka olin vain palkaton harjoittelija. Minun oli pakko työskennellä pitkään, että ehtisin saamaan tehtävät valmiiksi ennen yrityksen ja asiakkaan palaveria.”

Kuvio 10. Harjoittelun palkallisuus



Lähde: Ornamon harjoittelubarometri 2018 ja 2021  
© ORNAMORY

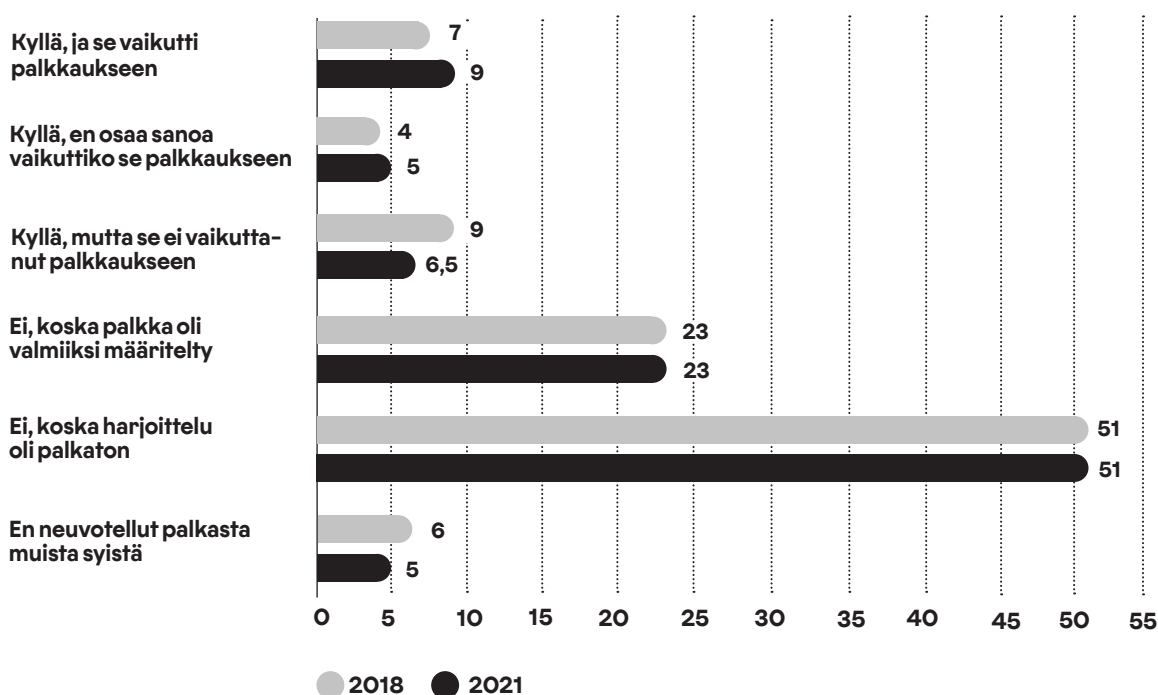
Kyselyn perusteella muotoilualojen harjoittelu- paikkojen palkkauksessa on myönteistä kehitystä vuodesta 2018. Vuonna 2021 palkallisen harjoittelun ilmoitti tehneensä 46 prosenttia vastaajista, mikä on 8 prosenttia enemmän kuin vuonna 2018. Silti palkattomat harjoittelut ovat yleinen ilmiö muotoilualalla erityisesti ammattikorkeakouluopiskelijoiden keskuudessa, joista 66 % ilmoitti suorittaneensa harjoittelun ilman palkkaa.

Opiskelijoilta kysyttiin myös, paljonko he saivat harjoittelusta palkkaa joko kuukausi- tai tuntipalkkana. Tuntipalkat on muutettu kuukausipalkaksi 37,5 viikoittaisen työtunnin perusteella, jotta ne ovat vertailukelpoisia kuukausipalkkojen kanssa. Kyselyyn vastanneiden opiskelijoiden harjoittelupalkkojen keskiarvo oli 1463 ja mediaani 1500 euroa kuukaudessa (86 vastaajaa). Vertailuvuonna 2018 keskiarvopalkka oli 1 267 euroa ja mediaani 1 200 euroa kuukaudessa (83 vastaajaa), mikä viittaa siihen,

että muotoilualan harjoittelijoiden palkkojen suuruudessa on myönteistä kehitystä.

Kyselytutkimuksessa palkkoja ei ole tarkasteltu erikseen ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen kohdalla, sillä tarkemmat rahamääräiset tiedot eivät ole tarpeeksi luotettavia julkaistaviksi vastaajien pienestä määrästä johtuen. Palkat olivat joka tapauksessa samansuuntaisia sekä ammattikorkeakoulu- että yliopisto-opiskelijoiden keskuudessa. Kokopäivätyöstä maksettavan palkan tulisi vuoden 2021 vaatimusten mukaan olla minimissään? 1 252 euroa kuukaudessa tai vähintään työehtosopimuksen vähimmäispalkan suuruinen, jotta se kerryttäisi ansiosidonnaista työttömyysturvaa. Kyselyn perusteella muotoilun opiskelijat saavat keskimäärin palkkaa yli työttömyysturvan kartuttamisen minimimäärän. On kuitenkin huomioitava, että lähes puolella (45 prosentilla) palkkaa saaneista palkka oli alle ansiosidonnaisen työttömyysturvan kerryttämisen ehdon.

**Kuvio 11. Oliko sinulla mahdollisuutta neuvotella palkasta työnantajan kanssa, prosenttia vastanneista**



Lähde: Ornamon harjoittelubarometri 2021

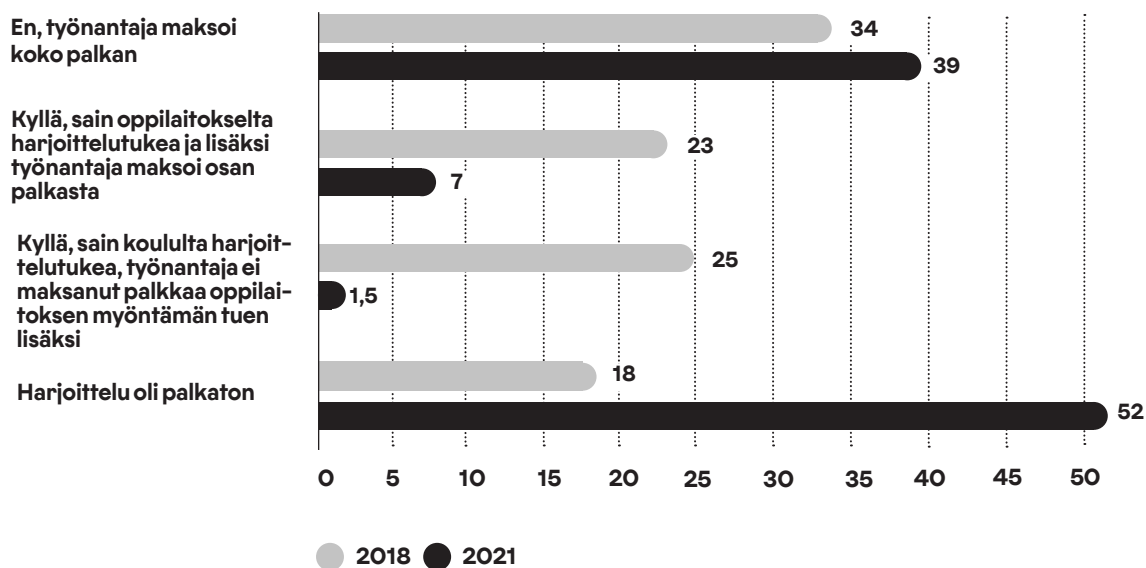
© ORNAMORY

## Yliopiston harjoittelutuki ja opintotuki

Yliopistoissa on käytössä harjoittelutuki, jolla katetaan osa opiskelijan harjoittelukuluista. Opintoaloittain kuitenkin vaihtelee, jaetaanko tukea kaikille opiskelijoille. Kyselyssä tiedusteltiin, missä määrin yliopisto-opiskelijat olivat saaneet koululta tukea harjoittelua varten. Tänä vuonna kyselyyn vastanneista vain 9 % oli saanut yliopistolta harjoittelutukea, mikä on huomattavasti vähemmän kuin vertailuvuonna 2018 (45 %). 2 prosentilla vastaajista koko palkka muodostui yliopiston harjoittelutuesta, ja 7 prosentille työnantaja maksoi osan palkasta. (kuvio 12) Kyselyn avovastauksissa korostui, etteivät opiskelijat koe saavansa riittävästi tietoa harjoittelukäytännöistä ja tukimuodoista korkeakoululta.

“Ennen tätä kyselyä en tiennyt laisinkaan, että koulu voi tarjota harjoittelutukea. Se auttaisi huomattavasti monen harjoittelun suorittamista.”

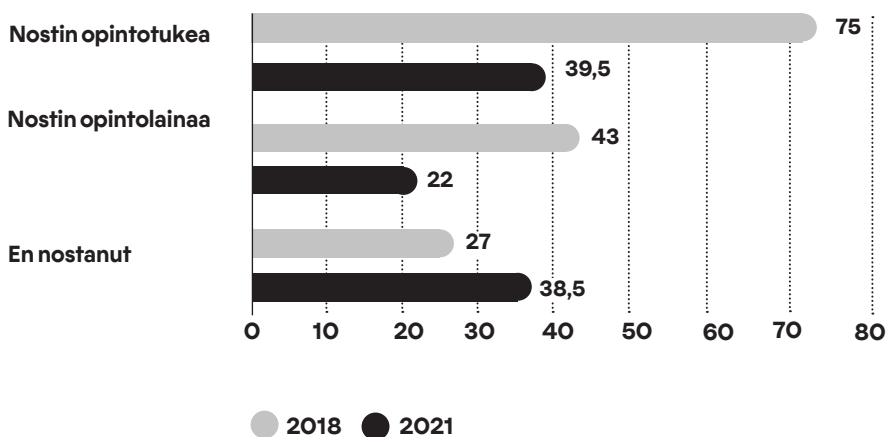
**Kuvio 12. Saitko oppilaitokselta rahallista tukea harjoittelua varten? (yliopistot), prosenttia vastanneista**



Lähde: Ornamon harjoittelubarometri 2018 ja 2021

© ORNAMORY

**Kuvio 13. Nositko harjoittelun aikana opintotukea ja/tai opintolainaa? Prosenttia vastanneista**



Lähde: Ornamon harjoittelubarometri 2018 ja 2021

© ORNAMORY

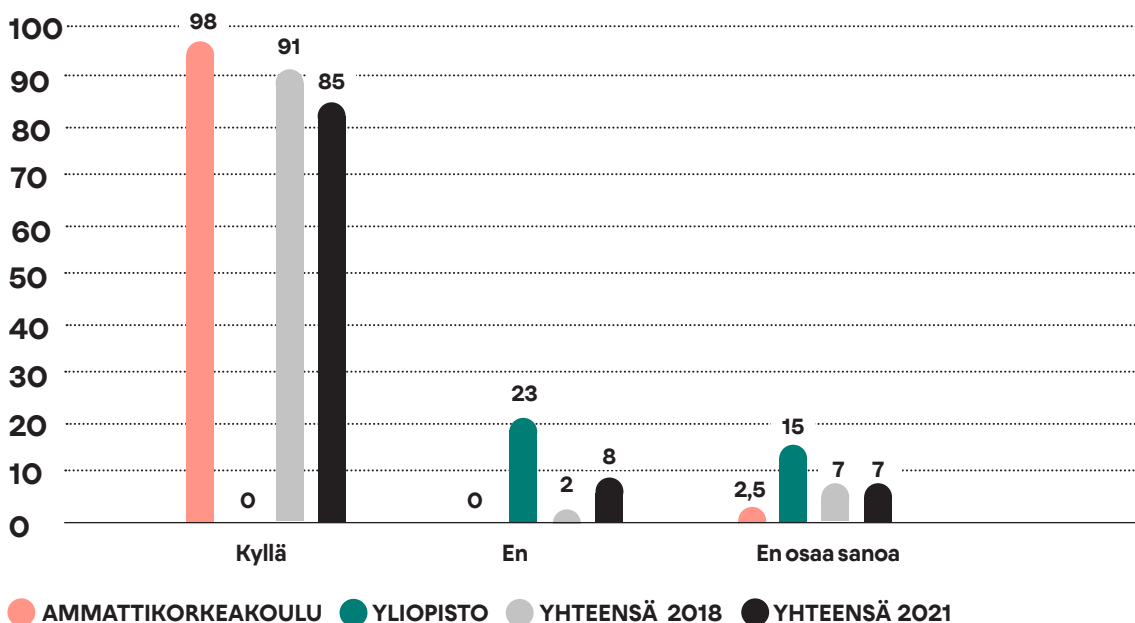
## Työharjoitteluun liittyvät opintopisteet

Kyselyyn vastanneista opintotukea nosti 40 %, mikä on melkein puolet vähemmän kuin vuonna 2018. (kuvio 13). Myös opintolainaa harjoittelun aikana nostaneiden opiskelijoiden määrä (22 %) laski merkittävästi (43 %). Muutosta saattaa osaltaan selittää pienen otoksen ja sattuman aiheuttama otantavirhe ja se, että vuoden 2021 kyselyn vastaajajoukossa oli enemmän palkallisessa harjoittelusuhteessa olleita opiskelijoita.

Muutoksesta huolimatta suuri osa (41 %) myös

niistä opiskelijoista, jotka saivat harjoittelusta palkkaa, nostivat lisäksi opintotukea. 22 % palkallisessa harjoittelussa olleista nosti opintolainaa. Palkattomassa harjoittelussa olleista opiskelijoista 49 % nosti opintotukea ja kolmasosa opintolainaa. Vaikka tukea ja lainaa nostaneiden määrä oli laskenut, osoittavat kyselyn tulokset, että opintotuki on harjoittelussa olleille opiskelijoille tärkeä toimentulon lähde – myös siinä tapauksessa, jos harjoittelu olisi palkallinen. Jotta opiskelija voi saada harjoittelun ajalta opintotukea, täytyy harjoittelusta kertyä vähintään viisi opintopistettä tukikukautta kohden.

**Kuvio 14. Saitko harjoittelusta opintopisteitä? Prosenttia vastanneista**



Lähde: Ornamon harjoittelubarometri 2018 ja 2021 © ORNAMOR Y

## Korkeakoulun tarjoama tuki ja ohjaus

Kyselyssä tiedusteltiin, onko opiskelijan korkeakoulussa nimetty harjoitteluvastaava, joka ohjaa opiskelijoiden harjoittelua. Yliopisto-opiskelijoista lähes puolet (46 %) ei osannut sanoa ja 13 % vastasi, että ei ole. Ammattikorkeakouluopiskelijoista yli puolet (64 %) vastasi, että vastaava on nimetty, 22 % ei osannut sanoa. Erityisesti opiskelijoiden jättämässä avovastauksissa korostui tarve koululta saatavaan ohjaukseen ja neuvontaan harjoittelupaikan haussa.

“In my experience Aalto and the department of Design particularly has zero support in helping students to find internships. Internships are not mandatory and hence, not seen as a priority although a lot of (especially international) students have problems finding jobs after they graduate (if they are not pursuing an academic career inside Aalto). So being able to do internships, which many do out of their own initiative, would require some help from the university. I am quite disappointed with the fact that I had to figure it all out myself, find an internship and apply with no support from the uni-

versity. I am quite disappointed with the fact that I had to figure it all out myself, find an internship and apply with no support from the university. Once I was offered the internship, this was bad news for my professor who did not understand the value of it but only saw it as something delaying my studies (which of course it did). I got 3 ECTS for 4 months of work at the organisation. I wish universities would understand the value of internships and create opportunities for students to work in their field meanwhile studying as well - because it is very difficult to find a job after you graduate if you have no experience at all."

"Harjoittelupaikan etsiminen on hankalaa, kun ei ole varmuutta siitä mitkä yritykset on jo buukattu täyteen. Opettajilta sai muutamia vinkkejä hakemiseen ja mahdollisiin hakuvaihtoehtoihin, mutta muutoin se oli täysin opiskelijan vastuulla. Näitä seikkoja olisi voinut helpottaa vaikkapa google docs -listalla harjoittelu-paikoista, johon opettajat kirjaavat ehdotuksia paikoista ja merkitsevät opiskelijoiden ilmoitusten mukaan mitkä paikat on jo viety."

"It would be better if universities partnered with some companies and had a placement system or even enabled us well to be prepared for job searching in a competitive environment. E.g. let us know when we should start searching and what kind of portfolios would be required in different industries"

## Harjoittelukäytännöt työpaikoilla

Vastaaia pyydettiin arvioimaan, miten hyvin erilaiset työhön perehdytykseen, työtehtäviin, työnantajaan, työilmapiiriin ja työkokemukseen liittyvät positiiviset väittämät toteutuivat harjoittelupaikoissa. Kaiken kaikkiaan vastaajat katsoivat, että esitetyt positiiviset väittämät toteutuivat melko hyvin (Kuvio 19). Kuitenkin kaikilla mitatuilla osa-alueilla (ja jokaisen väittämän kohdalla) harjoittelijoiden kokemus oli arvioitu heikommaksi kuin vertailuvuonna 2018. Esimerkiksi esimiehen toiminta koettiin aiempaa harvemmin reiluksi ja oikeudenmukaiseksi. Samoin arvio harjoittelusta koetusta hyödyistä myöhemmässä työnhaussa oli laskenut parhaasta arvosanasta (5) toiseksi parhaaseen (4,1). Kaikkein huonoimmaksi (arvosana 2,9) arvioitiin työnantajan kyky kertoa selkeästi harjoittelijan oikeudet ja velvollisuudet.

Tästä huolimatta opiskelijat arvioivat harjoitteluun liittyvät väittämät keskimäärin korkealle. Erityisesti työilmapiiri koettiin hyväksi, mikä kertoo siitä, että työyhteisöön integroituminen on onnistunut keskimäärin hyvin myös niillä harjoittelijoilla, jotka suorittivat työharjoittelun etänä. Avovastauksissa opiskelijat toivat esiin sekä positiivisia että negatiivisia harjoittelukokemuksia.

"Harjoittelussa jouduin tekemään työnantajalle uuden sopimuksen, jonka mukaan kaikki työnantajan antamat työtehtävät täytyi tehdä tai harjoittelu päättyy. Työnantaja oli hyvin painostava, äkkiäpikainen ja kiivastui helposti. Kaikki voivat työpaikalla huonosti ja työntekijät kuulemma vaihtuivat siksi tiuhaan. Korona-aikana harjoittelijat esim. pesivät toimiston ja asiakkaiden vessoja ilman suojarusteita, koska työnantaja ei näitä tarjonnut. Työnantaja antoi myös harjoittelijoiden korjattavaksi omia henkilökohtaisia tai ystäviensä tavaroita, jotka eivät liittyneet millään tavalla työhön. Yhden työpäivän aikana harjoittelijat tekivät useampaa työtehtävää: samanaikaisesti auttoivat suunnittelussa, valmistivat tuotteita, siivosivat, korjasivat huonekaluja, värjäisivät kankaita, vastasivat asiakaskyselyihin, ja työskentelivät myymälässä, eli harjoittelun aikana paloi niin fyysisesti kuin henkisesti loppuun. Juoksevien asioiden hoidossa työnantaja ei maksanut polttoainekustannuksia vaan maksoin nämä itse. Tein töitä usein aamuyöhön saakka, koska halusin suorittaa harjoittelun loppuun, jotta saan työkokemusta alalta. Työnantaja myös lähetti viestejä uusista tehtävistä jopa yöllä."

"Harjoitteluni sisälsi paljon odottelua ja ihmetelyä, koska ohjaajillani oli kiire tai minulle sopivaa työtä ei ollut. Se oli turhauttavaa, koska jouduin olemaan toimistolla kuitenkin 8 tuntia päivässä. Opin jotakin, mutta olisin voinut oppia paljon enemmän, jos minulle olisi ollut aikaa. Ilmapiiri oli myös stressaantunut enkä saanut samaa lounasetua kuin muut työntekijät. Etu olisi ollut kiva, jotta olisin päässyt tutustumaan muihin lounastauolla paremmin. Opiskelijana minulla ei ollut varaa käydä joka päivä syömässä ulkona, varsinkin kun työharjoittelu oli palkaton. Tunsin itseni usein ulkopuoliseksi ja ylimääräiseksi. "

"Tärkein asia, jonka huomasin heti aluksi oli, että henkilökemia toimi haastattelijan kanssa.



Harjoittelun alettua tein työtä käskettyä ja osoitin voivani tehdä enemmän asioita omien työtehtävien lisäksi. Kysyä rohkeasti, jos tarvitsee apua, vaikka monta kertaa samasta asiasta. Vaikka en tiennyt jotain mitä olin tekemässä, pitää rohkeasti ottaa haasteet vastaan. Työharjoitteluni meni sen verran mallikkaasti, että työnantaja palkitsi minut osa-aikaisella työsopimuksella heti työharjoittelun jälkeen.”

## Koronapandemian vaikutukset harjoittelukokemuksiin

Tämä harjoittelubarometri suoritettiin vuoden 2021 huhtikuussa, jolloin koronapandemian aiheuttamat rajoitukset olivat rajoittaneet opiskelijoiden elämää jo yli vuoden ajan muun muassa karanteenien, liikkumisrajoitusten, paikkojen sulkemisten, turvavälimääräysten ja hygieniä- ja maskisuositusten kautta. Onkin luonnollista, että pandemian vaikutukset näkyvät suorasti ja epäsuorasti myös muotoilun opiskelijoiden harjoittelukokemuksissa.

Etätyösuositus asetettiin Suomessa voimaan maaliskuussa 2020, ja sen päättyessä heinäkuun lopussa 2020 jatkoi moni työpaikka etätyöskentelyä osan viikosta tai koko työajan. Kyselyyn vastanneista opiskelijoista suurin osa (67 %) oli tehnyt etätyötä, ja heistä 18 % oli työskennellyt etänä koko ajan. Kyselyssä on otettu huomioon vuonna 2017 tai sitä myöhemmin

tehdyt harjoittelut, ja onkin todennäköistä, että vuonna 2020 tai 2021 harjoittelun suorittaneista etätyötä on tehnyt vieläkin useampi.

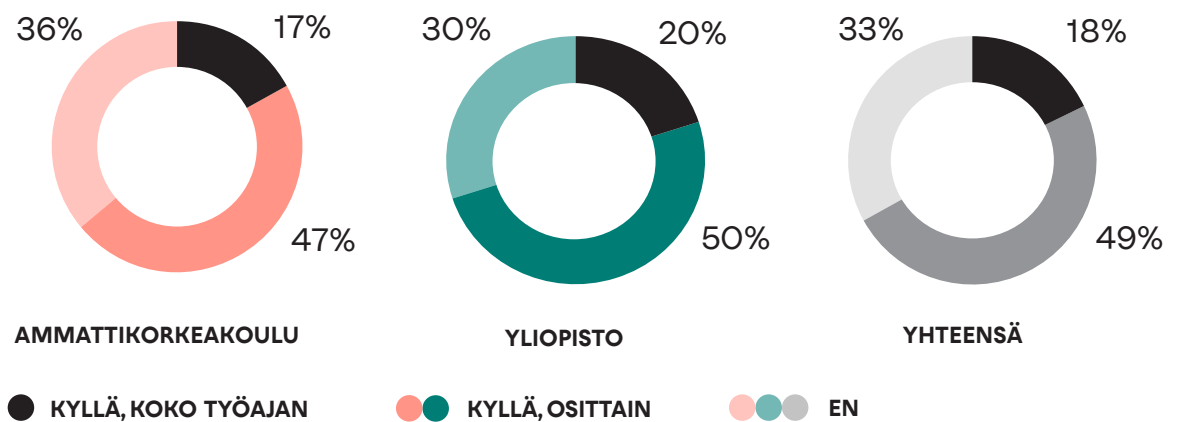
Opiskelijoilta kysyttiin myös, kuinka paljon he haluaisivat tehdä etätyötä tulevaisuudessa, jos saisivat itse valita. Tulokset osoittavat, että etätyö koetaan keskimäärin mieluisaksi ja sitä halutaan jatkaa. 88 prosenttia vastanneista haluaa tehdä etätyötä myös tulevaisuudessa. 50 prosenttia vastanneista haluaisi tehdä etätöitä 2-3 päivänä viikossa myös koronan jälkeen. Yliopisto-opiskelijoista jopa 5 prosenttia ja ammattikorkeakouluopiskelijoistakin 2,5 prosenttia haluaisi tehdä etätyötä koko työajan tulevaisuudessa. Opiskelijoiden jättämässä avovastauksissa korostuivat työnantajien erilaiset tavat tulkita pandemiasuosituksia.

“Työnantaja ei antanut helposti lupaa etätyöskentelyyn.”

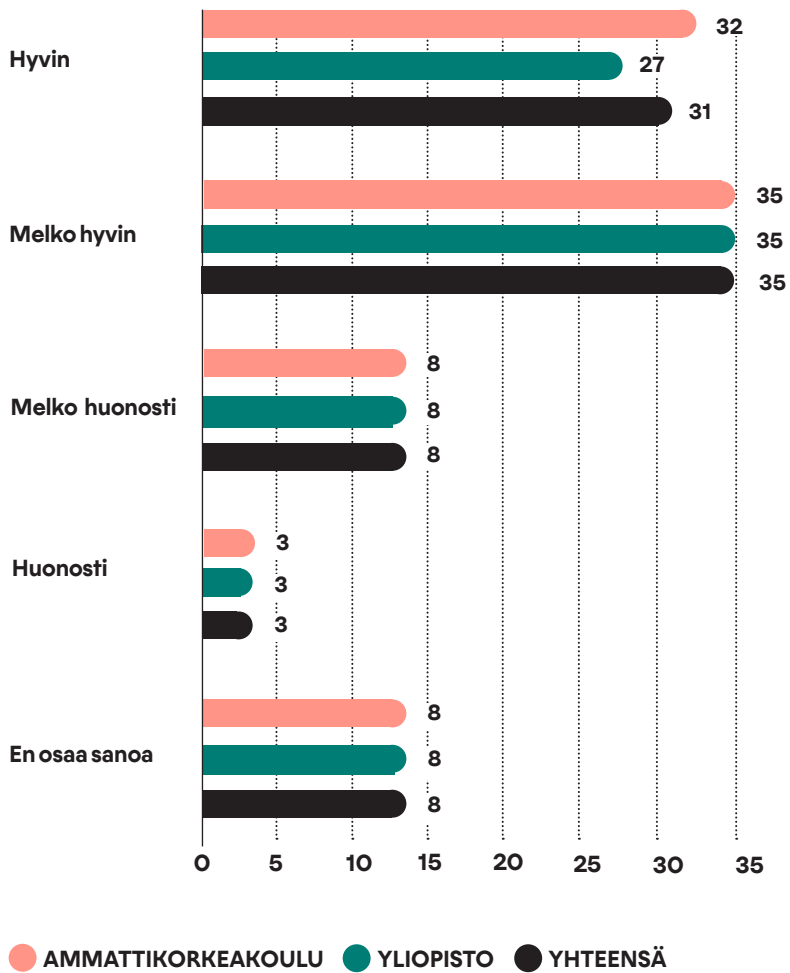
“Kun olin harjoittelussa, tein kerran etänä töitä, mutta se osoittautui tehottomaksi, sillä työni vaati vuoropuhelua muiden työntekijöiden kanssa.”

“Etätyöskentelyyn kannustettiin ja siihen tarjottiin mahdollisuus (työkone kotiin). Mahdollisiin viivytyksiin suhtauduttiin ymmärtäväisesti. Etänä työskennellessä avun saaminen ongelmaan oli toisinaan työlästä.”

Kuvio 15. Oletko tehnyt etätyötä harjoittelussa? Prosenttia vastanneista

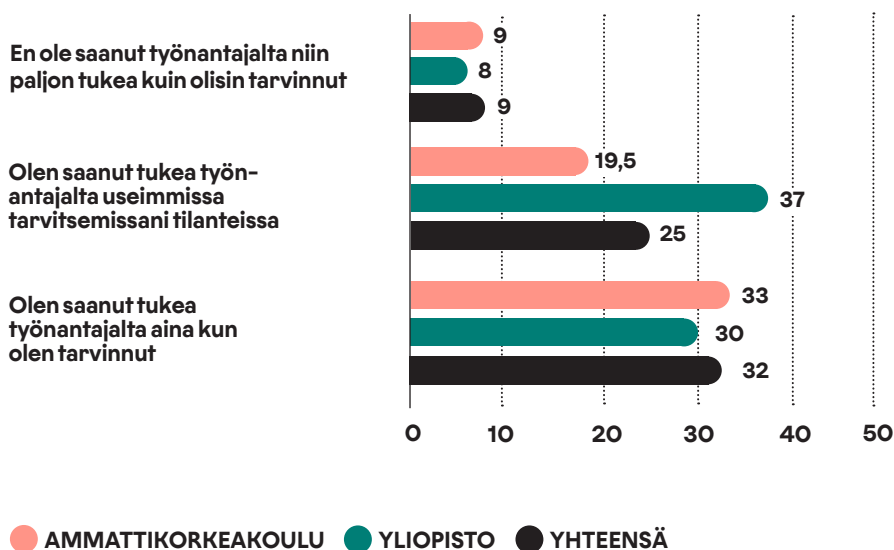


**Kuvio 16. Miten hyvin omassa työyhteisössäsi on sopeuduttu koronapandemian aiheuttamaan poikkeustilaan?**



Lähde: Ornamon harjoittelubarometri 2018 ja 2021  
 © ORNAMORY

## Kuvio 17. Kuinka hyvin olet saanut tukea Covid-19-pandemian aikana työnantajan toimesta?



Lähde: Ornamon harjoittelubarometri 2021

© ORNAMORY

Kyselyssä kartoitettiin myös opiskelijoiden kokemuksia työnantajan ja/tai työyhteisön sopeutumisesta pandemiatilanteeseen. On positiivista, että opiskelijoista 65 prosenttia koki työyhteisön sopeutuneen pandemian aiheuttamaan poikkeustilaan hyvin tai melko hyvin. Vastaavasti työyhteisön sopeutumiskyvyn huonoksi arvioivien määrä oli vain 3,3 %.

Myös työnantajan tarjoama tuki Covid-19-pandemian aikana koettiin riittäväksi 58 % opiskelijoista mukaan. Tukea aina tarvittaessa koki saaneensa jopa 32 prosenttia vastaajista, ja vain 9 prosenttia vastaajista oli kokenut, ettei ole saanut työnantajalta niin paljon tukea kuin olisi ollut tarve.

Avovastauksissa nousivat esiin monet puutteet ja edut, joita erityisesti etätyöskentely luo. Kielteisissä kokemuksissa raportoitiin irrallisuuden kokemuksesta, palautteen puutteesta ja huonoista ohjeistuksista. Myönteisissä kokemuksissa kiiteltiin selkeitä etätyöskentelyohjeita, avuliaita kollegoita ja vapauden tunnetta.

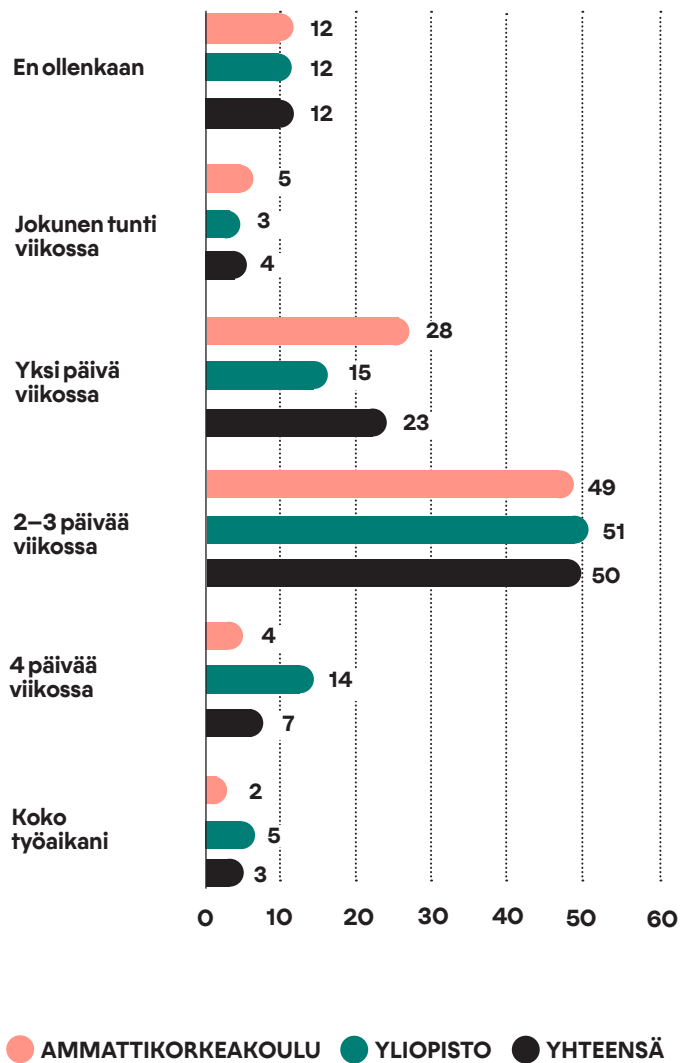
“Alussa tein hyvin itsenäistä tehtävää ja olin kerran viikossa kontaktissa toiseen työntekijään. Ohjaajani ei pitänyt minuun mitään yhteyttä. Kaksi kuukautta etätöissä oltuani olo oli todella ulkopuolinen työporukasta. Toimistolle päästyä muut kollegat osoittautuivat mukaviksi ja tsemppaaviksi ja auttoivat aina mielellään, jos oli jotain kysyttävää.”

“Työtä on ollut helppo ja tehokas tehdä kotitoimistolla, mutta sosiaaliset kontaktit ja tutustuminen työkavereihin on tietysti jäänyt tavallista vähemmälle. Myös ohjaus sekä spontaanit sparraus- ja kyselyhetket vaativat enemmän vaivaa ja kalenterointia.”

“Työnantajien ahdistus ja väsymys heijastuu, ei aina anneta tarvittavia ohjeistuksia”

“Etätyöskentelyn mahdollistavat järjestelmät otettiin käyttöön nopeasti ja etätyöskentelylle luotiin selkeät säännöt.”

**Kuvio 18. Jos itse saisit valita kuinka paljon tekisit etätyötä tulevaisuudessa Covid-19-pandemian jälkeen?**

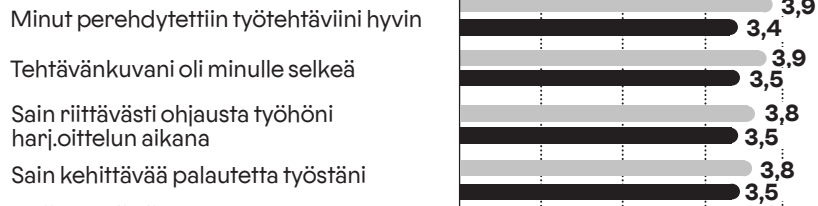


Lähde: Ornamon harjoittelubarometri 2021

© ORNAMORY

**Kuvio 19. Arviot harjoittelukokemuksesta, täysin erimieltä = 1, täysin samaa mieltä = 5**

**PEREHDYTYYS, OHJAUS JA PALAUTE**



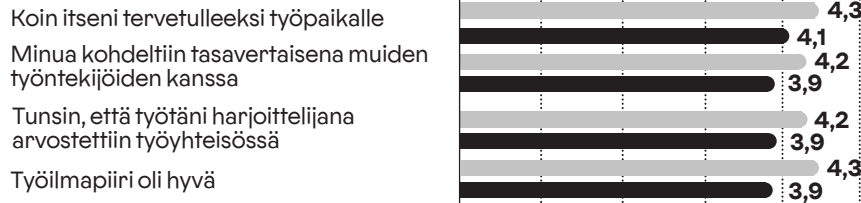
**TYÖTEHTÄVÄT**



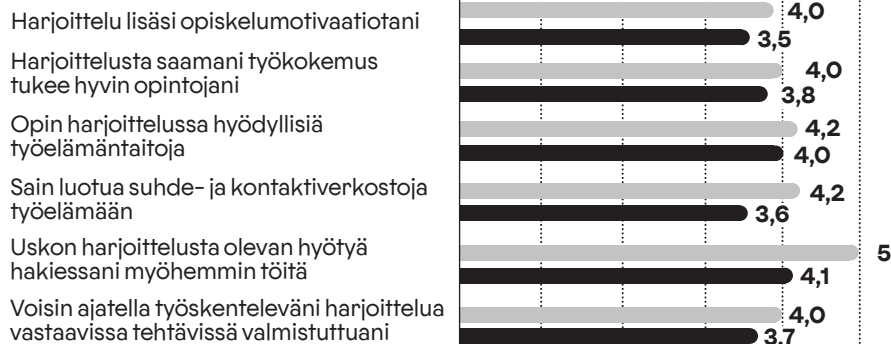
**TYÖNANTAJA**



**TYÖILMAPIIRI**



**TYÖKOKEMUS**



● 2018 ● 2021

Lähde: Ornamon harjoittelubarometri 2018 ja Ornamon harjoittelubarometri 2021 © ORNAMO RY



ORNAMO

---